

MUČENÍK ANDREAS FISCHER

V Krásnej Hôrke odkryli pamätnú tabuľu k 480. výročiu príchodu Andreasa Fischera na Slovensko

Na rozdiel od okolitých krajín geopolitické územie dnešnej Slovenskej republiky nikdy nezažilo „vlastné“ prebudenie v tom pravom slova zmysle. Ak sa aj niečo objavilo, vždy to boli len dozvuky zahraničných prebudení, ako napr. Husovo predreformačné prebudenie, samotná reformácia, ako ani evanjelikálne, letničné, či iné prebudenia.

V histórii našej krajiny však predsa len boli ľudia, na ktorých môžeme byť hrdí a dávať ich za vzor nastupujúcim generáciám. Napriek tomu, že urobili vo svojom živote zopár chýb, predsa sú ich mená zapísané v Knihe života s poznámkou – „rybár ľudí“, teda človek, ktorý plnil služobnosť, ktorou Ježiš poveril Petra a jeho brata Andreja: „*Podďte za mnou, a učiním vás rybármi ľudí.*“ (Mt.4.19). V dnešnom článku sa budeme zaoberať presne jedným Andrejom Rybárom alebo ako by to povedali Nemci: Andreasom Fischerom.

Andreas Fischer sa narodil v roku 1480 v Kremnici, v nemeckej rímskokatolíckej rodine. Po ukončení štúdia teológie v Nemecku získal titul magister. V Nemecku však opustil katolícku cirkev a pripája sa k radikálnemu prúdu reformácie – anabaptistom, kde sa aj ožení so svojou prvou manželkou. V roku 1528 prichádza domov do Kremnice, tú však po necelom roku opúšťa a prichádza do Levoče, s ktorou je spätý prakticky celý nasledovný život. Prvým jeho pôsobením je malá skupinka luteránov, ktorá sa tajne schádza v miestnom mlyne. Nasledovníkov si získava šírením evanjelia medzi prostými ľuďmi, čo si však v tej dobe z dôvodu prenasledovania ako

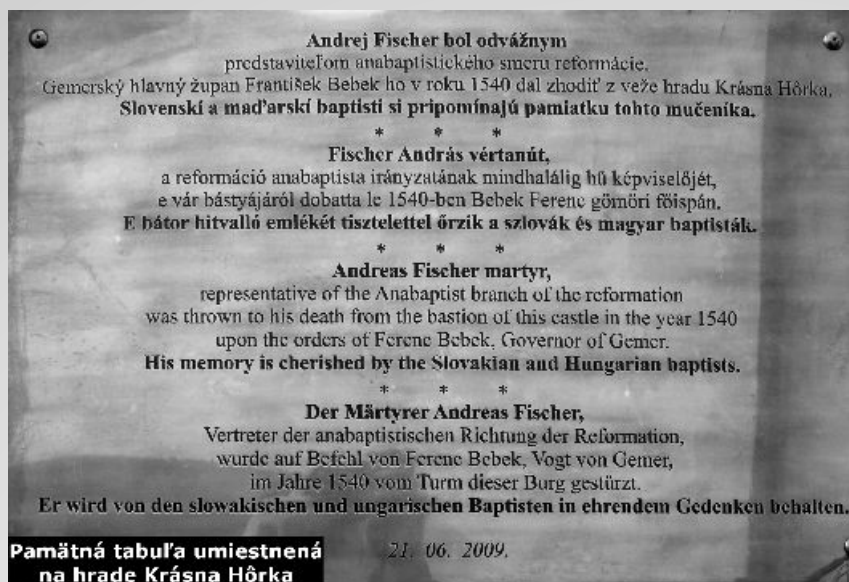
katolíkmami, tak aj luteránmi vyžadovalo poriadnu dávku adrenalínu, a tak otvorený nesúhlas štátno-náboženskej moci nedal na seba dlho čakať. Fischer je predvolaný pred mestskú radu a následne z mesta vykázaný. Z Levoče odchádza do Švedlára, kde káže nemeckým baníkom. Už po mesiaci sa však vracia do Levoče, odkiaľ ho opätovne vypovedia na základe protestu miestneho farára, ktorý od mesta

žiada, aby bolo Fischerovo účinkovanie zakázané. O týždeň nato je Fischer spolu s manželkou (ktorá sama kázala a vyučovala) zatknutý. Z Kroniky mestského richtára Sperlogfa sa dozvedáme aj dôvod Fischerovho zatknutia: „*Hlásali veľké kacírstvo, o ktorom predtým nebolo nikdy slýchať, totiž, že nemáme poslúchať vrchnosť. Ďalej všetky majetky majú byť spoločné; jeden má hýriť, opíjať sa, druhý má preňho pracovať. Okrem toho ženy majú byť pre všetkých spoločné. Ľudia sa nemajú pred tridsiatym rokom pokrstiť, a ktorí už boli pokrstení, tí sa majú znovu*

pokrstiť. Kristus bol obyčajným človekom a nie Bohom. Všetci čo vyznávajú túto vieru sú spravodliví a nemôžu zhrešiť... Neuznával sviatosti, krst, Pannu Máriu a kázal o Kristovom človečenstve ako aj o ďalších nespočetných omyloch.”

Nemôžeme sa čudovať tejto zmesi lži a poloprávd, však anabaptizmus priniesol na tú dobu čosi revolučné, čo narušilo dovtedajší systém „kresťanstva“ a miesto umelej zbožnosti nastolil vládu Božieho Slova. Fischer, ako aj všetci anabaptisti, zdôrazňoval také veci ako kolektívne vlastníctvo, rovnoprávne postavenie žien v spoločnosti, od ktorých sa vyžadovalo zapojenie sa do budovania Božieho tela a komunity rovnakou mierou ako od mužov, krst v dospelosti a z toho vyplývajúce odmietanie krstu detí, ospravedlnenie z viery na základe milosti Božej a nie zo skutkov a, samozrejme, odmietnutie katolíckeho modlárstva a podobných bludov. Feudálom však celé toto teologizovanie ani veľmi neprekážalo, najväčšiu hrozbu videli v tom, že anabaptisti hlásajú údajnú neposlušnosť vrchnostiam. Uvedená neposlušnosť však vyvierala z poslušnosti Božiemu Slovu: „*Neľahajte cudzieho jarma s neveriacimi. Lebo čo má spoločného spravodlivosť s nepravosťou? Alebo jaké je obecnstvo svetla s temnosťou? A jaký súhlas Krista s Belialom? Alebo jaký má podiel verný s neverným? A jaká je shoda medzi chrámom Božím a medzi modlami? Lebo veď vy ste chrámom živého Boha, jako povedal Bôh: Budem bývať v nich a prechádzať sa, a budem ich Bohom, a oni mi budú ľuďom. Preto*

vyjdite z pomedzi nich a oddel'te sa, hovorí Pán: a nedotýkajte sa nečistého, a ja vás prijmem a budem vám za Otca, a vy mi budete za synov a za dcéry, hovorí Pán, všemohúci.“ (2Kor.6.14-18). A tak anabaptisti považovali všetko, čo nesúviselo s Kristom, za ohavnosť, a tak okrem odmietania svetských zábav, krčiem a pod. otočili chrbát aj svetskej moci a jej príkazom, ktoré neboli v súlade s Božím Slovom. Niet div, že ich na rozdiel od luteránstva, ktoré nazývajú umiernenou reformáciou začali volať radikálnymi reformátormi.

Po uväznení 13.5.1529 odsúdili manželov Fischerovcov dňa 2.7.1529 na trest smrti – Andreasa obesení a manželku utopením – čo bolo v tej dobe moderná poprava „vymyslená“ najmä kvôli anabaptistom. Manželku teda utopili a Fischera obesili na hrade Čičva. Napriek tomu, že na šibenici visel niekoľko hodín, keď z nej spadol, na prekvapenie prítomných, felčiar konštatoval len nepodstatné poranenia. Nepriateľov sa tak zmocnilo zdesenie, pretože ako v prípade apoštola Pavla, ktorému sa po pohryznutí hadom nič nestalo, tak aj Fischer vstáva z popravy a vracia sa kázať späť do Levoče. Po tomto zázraku sa evanjelium začalo šíriť ešte rýchlejšie a samotní nepriatelia prebudenia sa obávali zakročiť, keďže „po boku tohto sektára stáli všetci svätí“.

Fischer odchádza z Levoče do

Švedlára, evanjeliom oslovuje obrovské zástupy a toto mestečko sa stáva centrom anabaptistov, kde čoskoro prichádzajú veriaci z celého Spiša a Gemera a hromadne sa dávajú kŕstiť. Mnohí z nich neostávajú nečinne sedieť vo Švedlári, ale putujú so zvesťou evanjelia do ostatných miest Uhorska, Poľska, Sliezska a Moravy.

Samozrejme to neostalo bez pozornosti katolíkov a luteránov, a tak sa pripravuje ďalšie Fischerovo zatknutie. Anabaptisti sú vystavení rôznym raziám, prenasledovaniam a napriek tomu, že obyvatelia Švedlára ignorujú úradné nariadenia hradných kapitánov o vydaní Fischera, Fischer sa sám rozhodne opustiť Spiš a odoberá sa do Sabinova, kde sa ale stretáva s nepriateľstvom luteránskeho farára, ktorý popudzuje predstaviteľov mesta proti nemu. Podobne Husovi a Lutherovi, aj Fischer žiada verejnú diskusiu, čo však farár so strachom odmieta. Morálne zadosťučinenie sa tak dostáva Fischerovi, čo ocenia aj predstavitelia mesta a farára pozbavujú úradu. Fischer však začína podliehať vyčerpaniu, a preto cez krátke pôsobenie v Krakove odchádza na Moravu, kde sa mu dostáva vreľého prijatia u moravských anabaptistov - hutteritov.

Semenom, ktoré zasial v Severnom Uhorsku, však prináša úrodu. Anabaptisti priniesli skutočne

revolučnú zmenu v chápaní vzťahu človeka k Bohu – na prvom mieste nestojí človek, rodina, obec, národ, krajina, ale Boh. A tak sa stalo, že aj v Levočskej kronike je záznam z roku 1533, kde vdova po istom Messerschmidtovi žiada mesto o predaj nehnuteľností, lebo manžel „vyše dvoch rokov mánil majetok, cennosti a peniaze s neviestkami vo Švedlári“. Pravda je samozrejme úplne inde. Ako sa vraví, niet pod slnkom ničoho nenávisťnejšieho ako ohrdnutá žena. A Messerschmidt ženu nezanechal pre inú ženu, ale presne ako to učil Ježiš: „A každý, kto opustil domy alebo bratov alebo sestry alebo otca alebo matku alebo manželku alebo deti alebo polia pre moje meno, dostane mnohonásobne viac a večný život obdrží dedične.“ (Mt.19.29). Učenie anabaptistov o rozvode vychádza z Nového Zákona a hovorí o potrebe splnenia troch podmienok umožňujúcich rozvod: keď je žena neveriaca, keď s mužom nechce žiť a keď to schváli zhromaždenie. Messerschmidt v súlade s týmito opúšťa rodinu, aby začal nový život s Kristom a časť majetku odovzdáva pod správu zhromaždenia.

V roku 1532 sa Fischer vracia späť do Levoče – a čuduj sa svete – zvolia ho za miestneho kazateľa. To veľmi ťažko znáša levočský farár známy schvaľovaním teroru voči anabaptistom, a preto len čaká na vhodnú príležitosť, aby zabránil Fischerovi vo verejnom kázaní, čo sa mu vďaka prudkej Fischerovej povahe veľmi skoro podarí – počas spoločného obeda vyprovokuje Fischera, ktorý sa nezdrží a vynadá farárovi a jeho gazdinej. O pár dní na to, keď sa počas bohoslužieb rozzvučia poplašné zvony a ľudia vybehnú z kostola, začne im Fischer nadávať do ignorantov a hlupákov, ktorí nedôverujú Božej ochrane. Toto je však poslednou kvapkou, ktorou pretiekol pohár trpezlivosti mestských pánov a tí na Vianoce 1532 Fischera vykážu z Levoče. Zdržuje sa v nemeckých mestách Horného Gemera, najmä v Rožňave a Dobšinej, s túžbou v srdci, aby mohol svoje

**Veža hradu Krásna Hôrka,
z ktorej bol zhodený Andreas Fischer**

pôsobisko presunúť do Banskej Štiavnice, z ktorej pochádza jeho tretia manželka. To však už hnutie anabaptistov začína chladnúť, opúšťa pôvodné nadšenie pre Krista a pomaly začína uzatvárať kompromis so svetskou mocou. Radikál Fischer im tak prestáva vyhovovať a vidia v ňom hrozbu. Je to pochopiteľné, však ten kto sa chystá spať, nekupuje si kohúta, ale paplón. A túžba po prebudení urobila z Fischera skutočného kohúta Spiša a Gemera - i keď je potrebné aj o ňom povedať, že v posledných rokoch života taktiež opustil niektoré názory, ktoré držal v minulosti a napriek tomu, že naďalej navštevuje Spiš, jeho pôsobenie už nie je také efektívne, ako bolo na počiatku.

Kým sa však anabaptisti stávajú stále viac umiernenými, svet a náboženstvo im nevie odpustiť tú „drzosť“, prebudenia. A tak Fischera pri jednej z návštev Spiša zjavujú vojská Františka Bebeka z Krásnej Hôrky, ktorý ho po

krátkom procese nechá zhodiť z najvyššej bašty svojho hradu. Zaujímavosťou snáď je len to, že tento stredoveký mafián a výpalník bol ešte v roku 1533 Fischerovým ochrancom.

Odkrytie pamätnej tabule

21. júna 2009 sa na hrade Krásna Hôrka uskutočnila slávnosť odhalenia pamätnej tabule Andreasovi Fischerovi za účasti maďarských a slovenských baptistov a predstaviteľov samosprávy. Je to však

paradoxné, pretože Fischerova služba bola adresovaná prostým občanom Spiša a Gemera, ktorých potomkovia dnes ani len netušia, že niekedy nejaký Fischer v ich regióne pôsobil. Naopak, nábožensko-politická klika ho celý život prenasledovala, šliapala mu na päty a dvakrát (!) popravila. A ich potomkovia a nasledovníci robia teraz to isté tým, ktorí podobne ako Fischer a anabaptisti hľadajú len to, aby mohli slobodne veriť a žiť podľa Božieho Slova. Nehodilo by sa teda na nich nasledovné?

„Beda vám, zákonníci a farizeovia, pokrytci, pretože sa podobáte hrobom, obieleným vápnom, ktoré sa síce zvonku zdajú byť krásnymi, ale vnútri sú plné umrlčích kostí a každej nečistoty. Tak aj vy, zvonku síce zdáte sa ľuďom, že ste spravdiví, ale vnútri ste plní pokrytectva a nepravosti. Beda vám, zákonníci a farizeovia, pokrytci, že staviate hroby prorokov a ozdobujete pomníky spravdivých a hovoríte: Keby sme boli žili za dní našich otcov, neboli by sme bývali ich spoluúčastníkmi na krvi prorokov. A tak sami si vydávate svedoctvo, že ste synovia tých, ktorí povraždili prorokov. Naplňte aj vy mieru svojich otcov! Hadi! Plemä vreteníc, ako by ste vy utiekli odsúdeniu do pekla?! Preto hľa, ja posielam k vám prorokov a múdrych a učeních v zákone, a niektorých z nich zabijete a ukrižujete a niektorých z nich zbičujete vo svojich synagógach a budete ich prenasledovať z mesta do mesta, aby prišla na vás všetka krv spravdivá, vylievaná na zemi, od krvi spravdivého Ábela až po krv Zachariáša, syna Barachiášovho, ktorého ste zavraždili medzi chrámom a oltárom. Ameň vám hovorím, že príjde toto všetko na toto pokolenie. Jeruzaleme, Jeruzaleme, ty, ktorý vraždíš prorokov a kameňuješ tých, ktorí sú kedy poslaní k tebe, koľko rás som chcel shromaždiť tvoje deti, tak ako sliepka shromažďuje svoje kuriatka pod svoje krýdla, ale nechceli ste! Hľa, zanecháva sa vám váš dom pustý! Lebo vám hovorím, že ma už odteraz nikdy nevidíte, až poviete: Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!“ (Mt. 23.27-39)

Róbert Vysocký